

Polskie Dzieci w Brytyjskich Szkołach Podstawowych

PRZEWODNIK DLA RODZICÓW

Magdalena Lopez Rodriguez, Rosemary Sales,
Alessio D'Angelo, Louise Ryan

Kwiecień 2010

Spis Treści

Wstęp	5
Struktura szkolnictwa państwowego w Anglii	6
Zapisy dziecka do szkoły podstawowej	7
Rozpoczęcie szkoły	12
Transfer do szkoły średniej	20
Załącznik I - Pomocne strony internetowe	22
Załącznik II – Słownik użytecznych terminów	23
POLSKIE DZIECI W LONDYŃSKICH SZKOŁACH PODSTAWOWYCH: PODSUMOWANIE RAPORTU DLA RODZICÓW	27

The Social Policy Research Centre (SPRC), Middlesex University
Centrum Badan Polityki Społecznej (SPRC), Uniwersytet Middlesex

Centrum Badań Polityki Społecznej (SPRC) zostało założone w 1990 roku w celu zgrupowania badań z dziedziny nauk społecznych na Uniwersytecie Middlesex. Wspiera ono wysokiej jakości badania o renomie narodowej jak i międzynarodowej. Zespół badawczy uczestniczy w licznych projektach wspieranych finansowo przez rady badawcze, Unie Europejska, organizacje rządowe i pozarządowe. Centrum wspiera liczną grupę studentów studiów podyplomowych, także tych sponsorowanych przez rady badawcze oraz oferuje studia magisterskie. Organizuje ono liczne konferencje, seminaria i kursy. Główne dziedziny zainteresowań to migracja, uchodźcy i obywatelstwo; restrukturyzacja opieki społecznej państwa, zarządzanie i ryzyko; polityka urbanizacyjna, społeczności i ich regeneracja, polityka używek, prawa i bezpieczeństwo człowieka, strategia rozwoju turystyki.

Strona internetowa:
www.mdx.ac.uk/sprc

Polskie Dzieci w Brytyjskich Szkołach Podstawowych: projekt rozpowszechniania i wymiany wiedzy:

Strona internetowa: www.esrcsocietytoday.ac.uk/ESRCInfoCentre/Minisites/polishpupils/

POLSKIE DZIECI W BRYTYJSKICH SZKOŁACH PODSTAWOWYCH: PRZEWODNIK DLA RODZICÓW

Magda Lopez Rodriguez, Rosemary Sales, Alessio D'Angelo, Louise Ryan

WSTĘP

System oświaty w Wielkiej Brytanii w dużej mierze różni się od systemu polskiego. Edukacja obowiązkowa zaczyna się wcześniej niż w Polsce (zwykle przed piątymi urodzinami dziecka), tak więc wielu rodziców oraz dzieci, szczególnie jeśli dopiero co przybyli do Wielkiej Brytanii, nie są przygotowani na tak wczesne rozpoczęcie szkoły. Proces wyboru oraz zapisów dziecka do szkoły może być skomplikowany, szczególnie przy braku znajomości tutejszego systemu edukacji. Celem tej broszury jest przekazanie ci potrzebnych informacji, pomoc w odnalezieniu się w tutejszym systemie oświaty oraz zasugerowanie sposobów wsparcia twojego dziecka, dzięki którym łatwiej przystosuje się do nowych warunków i przejdzie przez szkołę podstawową oraz średnią.

W 2008 roku autorzy tej broszury prowadzili projekt badawczy Polskie dzieci w londyńskich szkołach podstawowych: wyzwania i szanse. Jednym z głównych wniosków naszych badań była potrzeba takiego właśnie informatora. Podsumowanie raportu projektu znajduje się na końcu tej publikacji a jego całość może być pobrana z: www.mdx.ac.uk/sprc

Wiele sugestii i zagadnień, które tutaj poruszamy to wyniki naszych badań. Ponadto skonsultowaliśmy wiele oficjalnych źródeł, szczególnie rządowych stron internetowych. Lista tych stron oraz innych przydatnych źródeł znajduje się w załączniku na końcu publikacji.

Polityka rządowa wobec szkolnictwa znacznie zmieniła się w ciągu ostatniej dekady i najprawdopodobniej w przyszłości nastąpią dalsze przekształcenia, szczególnie po wyborach w 2010 roku. Jedną z najważniejszych zmian jest wzrost różnorodności szkół, co często wiąże się z bardzo odmiennymi kryteriami przyjęć. Ponadto, struktura szkolnictwa różni się znacznie pomiędzy poszczególnymi władzami lokalnymi i zawsze należy weryfikować informacje bezpośrednio w szkole dziecka lub w jednostce władz lokalnych.

Różnice systemów szkolnictwa są również dostrzegalne pomiędzy różnymi częściami Wielkiej Brytanii (Anglia, Szkocja, Walia i Irlandia Północna), w szczególności w zakresie inspekcji szkół i przeprowadzania testów wśród uczniów. Wiele zagadnień tutaj poruszonych będzie wyglądało tak samo w różnych częściach, ale podkreślamy że ta broszura dotyczy głównie sytuacji w Anglii. Jeśli interesują cię szczegóły przepisów w innych częściach Wielkiej Brytanii, odwiedź strony internetowe, których adresy są zamieszczone w załączniku tej publikacji.

Broszura zawiera również słownik najbardziej popularnych i potrzebnych terminów używanych w szkolnictwie w Wielkiej Brytanii. Bywa, że brakuje bezpośredniego odpowiednika danego terminu w języku polskim i wówczas jego znaczenie jest wytłumaczone w tekście głównym.

Jesteśmy zainteresowani twoimi uwagami na temat naszej publikacji i chcielibyśmy dowiedzieć się czy okazała się ona przydatna i czy ewentualnie są inne zagadnienia, które mogłyby być w niej zawarte. Prosimy o wysyłanie uwag na adres: l.ryan@mdx.ac.uk

STRUKTURA SZKOLNICTWA PAŃSTWOWEGO W ANGLII

Szkolnictwo w Wielkiej Brytanii jest obowiązkowe dla dzieci od 5 do 16 roku życia. Dla każdego dziecka zamieszkałego w Wielkiej Brytanii edukacja jest bezpłatna do 19 roku życia. W Anglii oraz w Walii większość władz lokalnych przyjmuje dzieci do szkoły na początku semestru w którym dziecko ukończy 5 lat. W związku z tym, że w niektórych szkołach dzieci mogą rozpoczynać naukę tylko we wrześniu, w zależności kiedy przypada ich miesiąc urodzenia, mogą rozpocząć krótko po swoich czwartych urodzinach. Jednakże dziecko nie jest zobowiązane uczęszczać do szkoły aż do semestru który wypada po semestrze w którym kończy ono 5 lat. Rok szkolny w Wielkiej Brytanii dzieli się na trzy semestry.

Dzieci uczęszczają do szkoły podstawowej (**Primary School**) w wieku 4-11 lat, a potem przechodzą do szkoły średniej (**Secondary School**) w wieku 11-16 lat. Uczniowie, którzy chcą kontynuować naukę mogą to robić w rozmaitych instytucjach (liceach, koledżach, szkołach zawodowych).

Klasa zerowa	Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3	Klasa 4	Klasa 5	Klasa 6	Klasa 7	Klasa 8	Klasa 9	Klasa 10	Klasa 11	Klasa 12	Klasa 13
Szkoła Podstawowa							Szkoła Średnia Koledż (6 th form)						
Nauczanie Początkowe (Infant School)			Szkoła Junior (Junior School)										

Dzieci są klasyfikowane do poszczególnych klas na podstawie wieku, a nie swoich kompetencji i nie powtarzają roku tak jak jest to w Polsce. Dzieci, które mają braki w nauce lub mają potrzeby specjalne mogą otrzymać dodatkową pomoc.

Klasa przedszkolna

W niektórych szkołach podstawowych są klasy przedszkolne i każde dziecko od 3 roku życia ma tam gwarantowane darmowe miejsce; może je otrzymać w oddziale przedszkolnym przy szkole podstawowej lub w niezależnym przedszkolu. Zwykle są to 3 godziny opieki rano lub popołudniu. Są również prywatne żłobki/przedszkola, które przyjmują dzieci w wieku 0-5 lat; mają one dłuższe godziny otwarcia i pobierają opłaty.

Klasa zerowa

Jest to pierwszy rok obowiązkowego nauczania i opiera się na nauce poprzez zabawę. Zerówka to, podobnie jak w Polsce, etap przejściowy do formalnej edukacji. Dzieci urodzone pomiędzy 1 września a 28 lutego zaczynają szkołę we wrześniu, a dzieci urodzone pomiędzy 1 marca a 31 sierpnia mogą w niektórych regionach zaczynać w styczniu.

Szkoła podstawowa

W klasie jest zwykle ok. 30 uczniów. Mają oni jednego nauczyciela, który uczy ich większości przedmiotów. Szkoły podstawowe mogą być podzielone na Infant School (nauczanie początkowe) 5-7 lat oraz Junior School 7-11 lat albo mogą mieć połączone szkoły Infant i Junior (5-11 lat). Po zakończeniu klasy 6 dzieci rozpoczynają Secondary School (szkoła średnia); w szóstej klasie wybierają szkołę ponadpodstawową w której chcą się uczyć.

Szkoła średnia

Dzieci rozpoczynają naukę w szkole średniej w wieku 11 lat i kontynuują ją do 16 roku życia, kiedy to kończą szkołę otrzymując General Certificate of Secondary Education (GCSE). W każdym roczniku może być kilka równoległych klas, każda z nich ma własnego nauczyciela. Z reguły uczniowie rozpoczynają i kończą dzień nauki wraz ze swoją klasą. Większość przedmiotów nauczana jest przez nauczycieli wykwalifikowanych w danym przedmiocie.

Sixth Form College/ Edukacja dorosłych

Uczniowie zainteresowani dalszą nauką mogą zostać w tej samej szkole, (jeśli jest tam Sixth Form) lub przejść do koledżu (ostatnie lata szkoły średniej kiedyś nazywano Sixth Form, teraz nazywane są klasami 12 i 13). Uczniowie zdają egzaminy A-levels z 2-4 przedmiotów (odpowiednik polskiej matury), zwykle w wieku 18 lat.

ZAPISY DZIECKA DO SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Jak znaleźć szkołę w twojej okolicy?

Proces opisany poniżej dotyczy osób już mieszkających w Anglii, które mają czas na szukanie szkoły przed rozpoczęciem nauki przez dzieci. Nasze badania sugerują, że wielu Polaków przyjeżdża w trakcie roku szkolnego i dzieci muszą od razu podjąć naukę. Wówczas możesz mieć mało czasu na znalezienie odpowiedniej szkoły. Najlepiej jednak jest zrobić rozeznanie na temat pobliskich szkół przed przeprowadzką. Pamiętaj o tym że:

- Dziecko powinno uczęszczać do szkoły obowiązkowo od 5 roku życia
- Władze lokalne mają za zadanie zapewnić mu miejsce w szkole natychmiast po przybyciu do Wielkiej Brytanii
- Proces ten może się opóźnić i możesz spotkać się z sytuacją, w której preferowana przez siebie szkoła nie będzie dysponować wolnymi miejscami; wówczas dziecko trafi do innej niż wybrana szkoły, ale gdy pojawi się wolne miejsce może ono ją zmienić (pamiętaj jednak, że zmiana szkoły może być negatywna dla aklimatyzacji dziecka).

Jak szukać informacji o szkołach lokalnych?

Nazwy oraz kontakt do szkół możesz znaleźć poprzez <http://schoolsfinder.direct.gov.uk/> wpisując tam swój kod pocztowy. Możesz też skontaktować się z Local Education Authority - LEA (lokalnymi władzami oświatowymi). Muszą one przedstawić ci listę dostępnych szkół w okolicy. Decydując o wyborze szkoły warto pomyśleć o następujących kwestiach:

- Czy szkoła jest oddalona od domu? Większość dzieci, szczególnie w miastach, chodzi do szkół w pobliżu miejsca zamieszkania. Tym sposobem dzieci mają kolegów z okolicy, a rodzice mają swoje grupy wsparcia wśród innych rodziców.
- Którą szkołę preferuje twoje dziecko? Gdzie najbardziej podobało mu się w czasie wizyt?
- Czy w szkole są inne polskie dzieci?
- Czy dziecko ma specjalne potrzeby? Jeżeli jest ono bardzo zdolne lub manifestuje specyficzne wzory zachowania, ważne jest znalezienie takiej szkoły, która dostrzeże potrzeby i ewentualnie wesprze dziecko.
- Czy w szkole jest świetlica?
- Do jakiej szkoły ty, jako rodzic, chcesz aby twoje dziecko uczęszczało? Są rozmaite typy szkół w szkolnictwie państwowym (patrz poniżej) oraz prywatnym.

Należy uzyskać jak najwięcej informacji o szkołach w twojej okolicy. Można to zrobić poprzez:

- Wizyty w szkołach
- Rozmowy ze znajomymi i sąsiadami, których dzieci są w lokalnych szkołach
- Czytanie najnowszych raportów z inspekcji szkół
- Przeglądanie broszur szkół oraz publikacji lokalnych władz oświatowych (LEA)

Wizyta w szkole

Najlepszym sposobem dowiedzenia się czegoś o szkole jest wizyta w niej. Przynajmniej raz powinno się odwiedzić szkołę wraz z dzieckiem. Ważne jest, aby dziecko czuło się w niej dobrze i żeby rodzice akceptowali sposób w jaki szkoła jest zorganizowana.

Większość szkół ma dni lub wieczory otwarte dla dzieci i rodziców którzy chcą ją odwiedzić a po wizycie zwykle rodzice mają możliwość spotkania się z personelem i zadania pytań. Najlepiej, jeśli jest to możliwe, odwiedzić szkołę w ciągu dnia. W ten sposób można dowiedzieć się więcej o opiniach uczęszczających tam dzieci na temat szkoły i zobaczyć jak wyglądają lekcje. Daje to też możliwość zaobserwowania atmosfery panującej w szkole i tego jak zachowują się uczniowie. W niektórych szkołach można umówić się na wizytę w innym czasie niż w trakcie dnia otwartego. Zadzwoń lub odwiedź szkołę w celu umówienia się na wizytę.

Kiedy będziesz w szkole, warto zapytać lub zwrócić uwagę na:

- Czy szkoła robi wrażenie przyjaznej? Czy promowane jest zaangażowanie rodziców poprzez na przykład nieformalne spotkania dla rodziców lub bardziej formalne organizacje, jak np. Komitet Rodzicielski?
- Jakie wrażenie robią na tobie prace dzieci? Czy sugerują one, że dzieci są zachęcane do bycia twórczym, na przykład poprzez pisanie ich własnych wierszy lub opowiadań? Ile konstruktywnych uwag daje nauczyciel w zeszytach uczniów? Czy ogranicza się tylko do ocen czy pisze konkretne uwagi na temat pracy?
- Jeżeli widzisz lekcje w toku, jak zaangażowane są dzieci? Jak zachowują się wobec siebie? Czy potrafią wytłumaczyć czego się uczą?
- Czy ogłoszenia w szkole są w różnych językach?
- Jakie wsparcie oferuje szkoła polskim dzieciom, aby te nauczyły się angielskiego? Jak radzą sobie polskie oraz inne obcojęzyczne dzieci?
- Jakie wsparcie jest oferowane dla dzieci ze specjalnymi potrzebami?
- Jak wygląda kwestia zadań domowych? Czy dzieci są grupowane według umiejętności i zdolności i jak monitorowane są postępy w nauce? Czy dzieci dostają pracę domową dostosowaną do własnych umiejętności czy wszystkie dzieci dostają taką samą?
- Jakie są sposoby komunikowania się nauczyciela z rodzicem na temat postępów dziecka?
- Czy szkoła ma dobre wyposażenie? Gdzie dzieci mają WF i jak wygląda pracownia komputerowa?
- Czy są zajęcia dodatkowe? Jakie sporty są oferowane? Czy dzieci mogą uczyć się gry na instrumentach muzycznych? Jakie wycieczki są organizowane?
- Jak dziecko będzie dojeżdżać/chodzić do szkoły? Pomyśl o bezpiecznej drodze, środkach komunikacji i długości podróży do szkoły.

Prospekty szkół

Wszystkie szkoły muszą dysponować prospektami zawierającymi informacje o kadrze pedagogicznej, programie nauczania, materiałach edukacyjnych, wynikach testów ogólnokrajowych lub opiniach inspektorów odwiedzających szkołę. Możesz poprosić o prospekty w szkołach lub znaleźć powyższe informacje poprzez stronę internetową: <http://schoolsfinder.direct.gov.uk/>

Raporty sporządzane przez Biuro Standardów Edukacyjnych (Office for Standards in Education - Ofsted)

Ofsted jest oficjalnym organem odpowiedzialnym za inspekcje i ocenianie edukacji w szkołach i innych jednostkach oświatowych w Anglii. Szkoły są kontrolowane co najmniej co trzy lata, a wyniki tych inspekcji dostępne są na:

http://www.ofsted.gov.uk/oxcare_providers/list

Oceny przyznawane są w skali od 1 do 4:

- 1 wyśmienicie
- 2 dobrze
- 3 zadowalająco
- 4 nieodpowiednio

W raportach może być sugerowane co szkoła powinna poprawić. Należy jednak pamiętać o tym, że kontrole te są z reguły krótkie i skupiają się na czynnikach, które da się zmierzyć, tak więc zły lub mierny raport nie oznacza że dziecko nie będzie czyniło postępów w nauce w danej szkole. Jeżeli ostatnia kontrola była dawno, sytuacja mogła już ulec zmianie. Warto pamiętać o tym, że kontrole Ofsted budzą wiele kontrowersji i są obecnie kwestionowane.

Tabele osiągnięć szkół (school league tables)

W Anglii istnieją tabele wyników ogólnokrajowych testów (rankingi szkół) przeprowadzanych w szkołach podstawowych oraz średnich. Informacje z tych tabel możesz wykorzystać do porównania szkół lokalnych z:

- Innymi szkołami podlegającymi władzom lokalnym
- Innymi szkołami na terenie całego kraju

Dla szkół podstawowych tabele te wyszczególniają procent uczniów spełniających kryteria, które rząd określa jako 'oczekiwany standard wykształcenia' (Poziom 4) w: angielskim, matematyce i naukach ścisłych pod koniec 6 klasy. Warto też sprawdzić ilu uczniów osiąga poziom 5, ponieważ może to być wskaźnikiem jak szkoła dba o dzieci zdolne.

Tabele pokazują tylko jak dana szkoła wypada w pewnych zawężonych dziedzinach i nie powinny być jedynym kryterium w szukaniu szkoły. Należy wspomnieć że wyniki w tych tabelach budzą spore kontrowersje jako wskazówka tego czy szkoła jest dobra. Na wyniki testów wpływa na przykład charakter naboru uczniów do szkoły. Szkoła, w której uczy się wiele dzieci dla których angielski jest językiem obcym, może mieć gorsze rezultaty z testów z języka angielskiego, ponieważ dzieci te, szczególnie w okresie początkowym, będą osiągały niższe wyniki niż ich anglojęzyczni rówieśnicy. Pochodzenie społeczne może również wpływać na wyniki w nauce, gdyż zamożniejsi rodzice są w stanie zapewnić np. korepetycje czy lepsze pomoce naukowe.

Wyniki biorące pod uwagę kontekst szkoły: contextual value added (CVA) score

Wyniki te pokazują postęp w nauce ucznia, począwszy od końcowej fazy pierwszego etapu nauki (Key Stage 1) do końca drugiego etapu (Key Stage 2). Demonstrują one jak sama szkoła przyczynia się do rozwoju naukowego uczniów. Wyniki CVA uzupełniają publikowane wyniki z testów i egzaminów i dają dodatkowy wskaźnik czy szkoła uczy satysfakcjonująco.

Wyniki testów i egzaminów, wyniki CVA oraz raporty Ofsted dają jednak tylko częściowy obraz szkoły więc bardzo ważne jest aby podczas wizyty starać się przyjrzeć i dowiedzieć co dzieje się w szkole i jak wygląda nauka.

Typy szkół podstawowych

Szkoły Państwowe

W Anglii jest duża różnorodność szkół państwowych. Szczególnie wybór i znalezienie miejsca w szkole średniej staje się z roku na rok coraz bardziej skomplikowane. Większość dzieci uczęszcza do szkół państwowych utrzymywanych z funduszy publicznych; szkoły te są bezpłatne. Niektóre uczęszczają do szkół prywatnych, które są płatne. Wszystkie szkoły państwowe, za wyjątkiem szkół specjalnych, muszą nauczać według narodowego programu nauczania i są regularnie kontrolowane przez Ofsted.

W ramach szkoły podstawowej, w systemie państwowym są następujące (bezpłatne) typy szkół:

Community Schools (Szkoły środowiskowe)

Szkoły te nadzorowane są przez Local Education Authority (LEA) i zarządzane przez zespół w skład którego wchodzi rodzice, personel szkolny oraz osoby wyznaczone przez lokalne władze oświatowe. Szkoły te mają własny budżet na którego wysokość wpływa liczba uczniów oraz czynniki takie jak stopień ubóstwa społecznego czy liczba dzieci dla których angielski jest językiem obcym (EAL). Są to szkoły bezwyznaniowe i o miejsce do tych szkół starać się mogą wszystkie dzieci we właściwej grupie wiekowej. Przyjęcia do tych szkół kierowane są przez LEA a miejsca przydzielane według rejonizacji, tego czy rodzeństwo kandydatów uczęszcza do danej szkoły oraz, w niektórych przypadkach, posiadania specjalnych potrzeb socjalnych i edukacyjnych.

Voluntary-aided schools (Szkoły wspomagane dobrowolnie)

Są to zwykle szkoły religijne/wyznaniowe, niektóre jednak mogą być powiązane z organizacjami charytatywnymi. Takich szkół jest wiele, zarówno na poziomie podstawowym jak i średnim. Pomimo że większość funduszy pochodzi od władz lokalnych, to organizacja kościelna lub charytatywna (razem z reprezentacją innych grup mniejszościowych) sprawuje kontrolę nad zarządkiem szkoły oraz zasadami przyjęć uczniów. Większość szkół wyznaniowych w Anglii to szkoły Kościoła Anglikańskiego lub szkoły katolickie, są jednak również szkoły żydowskie, muzułmańskie oraz sikhijskie. Do szkół religijnych, za wyjątkiem szkół Kościoła Anglikańskiego, uczniowie innego wyznania przyjmowani są tylko gdy szkoła dysponuje wolnymi miejscami. Szkoły kościoła anglikańskiego z reguły były otwarte dla wszystkich, ponieważ na obszarach wiejskich były i są do dzisiaj często jedynymi dostępnymi szkołami. W wielu przypadkach większość naboru to dzieci z rodzin niechrześcijańskich. Jednakże popularne szkoły anglikańskie są coraz bardziej selektywne i przyjmują dzieci na podstawie zaświadczenia o wierze chrześcijańskiej.

Szkoły te uczą według krajowego programu oświaty ale rodzaj wyznania może wpływać na treści religijne jakich uczą w zakresie edukacji religijnej, na charakter modlitwy, kryteria przyjęć oraz na sposób rekrutacji ciała pedagogicznego.

Special schools (Szkoły specjalne)

Szkoły specjalne są przeznaczone dla dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (niepełnosprawność fizyczna lub trudności w nauce). Mogą one być szkołami środowiskowymi bądź wyznaniowymi, wspomaganymi dobrowolnie przez rozmaite organizacje. Szkoły specjalne mogą służyć dzieciom z nieznacznymi trudnościami w nauce (Mild Learning Difficulties - MLD) lub ze znacznymi trudnościami w nauce (Severe Learning Difficulties - SLD). Niektóre szkoły podstawowe (integracyjne) mają specjalne oddziały i wielu uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi uczęszcza do takich właśnie zwykłych szkół podstawowych.

Maintained boarding schools - Szkoły państwowe z internatem

Szkoły te oferują bezpłatne nauczanie jednak płatny jest pobyt w internacie. Zwykle szkoły te są dla dzieci ze specjalnymi potrzebami socjalnymi lub edukacyjnymi.

Independent schools - Szkoły niezależne (prywatne)

W Anglii jest około 2 300 szkół prywatnych. Może wprowadzać w błąd to, że niektóre z najbardziej znanych szkół prywatnych zwane są 'szkołami publicznymi'. Szkoły te mają własne programy nauczania i własne zasady rekrutacji uczniów. Klasy są zazwyczaj mniej liczne niż w szkołach państwowych jak również szkoły dysponują lepszym wyposażeniem sportowym czy muzycznym. Kryterium przejścia do szkoły prywatnej jest mnożność uiszczania czesnego, ale w niektórych, bardziej prestiżowych szkołach są też przeprowadzane testy selekcyjne kandydatów. W celu zasięgnięcia informacji o szkołach prywatnych, spójrz na Przewodnik po Szkołach Prywatnych:

<http://www.goodschoolsguide.co.uk/>

Niektóre szkoły prywatne oferują sponsorowane lub dotowane miejsca dla dzieci z wysokimi wynikami egzaminów wstępnych, których rodzice nie są w stanie płacić czesnego. Spójrz na: www.feeassistancelondonschools.org.uk

Składanie podania do szkoły

Teraz, gdy wybraliście szkołę (lub szkoły), które wam odpowiadają, pamiętajcie, że nie ma gwarancji że będzie tam miejsce dla waszego dziecka. Należy złożyć wniosek (application form) o miejsce dla dziecka; miejsca zostaną przydzielone według kryteriów przyjęć do szkoły. Tak więc, zanim złożysz podanie pamiętaj, aby dowiedzieć się jakie są kryteria przyjęć do danej szkoły, aby mieć rzeczywisty pogląd na możliwość otrzymania miejsca. Szkoły środowiskowe (community schools) przyjmują głównie na podstawie miejsca zamieszkania, tego czy rodzeństwo już uczęszcza do danej szkoły oraz pewnych potrzeb edukacyjnych i socjalnych. Szkoły religijne zwykle wymagają poświadczenia o przynależności do określonej wiary. Lokalne władze oświatowe koordynują procesy przyjęć do wszystkich szkół, włącznie ze szkołami religijnymi. Przy wypełnianiu formularza do szkół, należy wybrać szkoły w kolejności swoich preferencji. Formularz należy złożyć osobiście w siedzibie lokalnych władz oświatowych, zrobić to przez internet lub wysłać pocztą.

Kiedy składać podanie?

Już **przed czwartymi urodzinami twego dziecka** powinieneś zacząć zbierać informacje o szkołach podstawowych. Podanie składa się w **semestrze jesiennym, przed rozpoczęciem szkoły przez dziecko** (dziecko może mieć wtedy 3 lata). Proces zapisów zaczyna się zwykle jesienią na rok wcześniej przed rozpoczęciem szkoły i każdy urząd władz lokalnych ustala datę, do której należy złożyć podanie o miejsce. Pamiętaj jednak, że możesz złożyć podanie w ciągu całego roku i musi być ono rozpatrzone od razu, ale jeżeli przekroczysz ostateczny oficjalny termin, zmniejsza się szansa na otrzymanie miejsca w preferowanej przez ciebie szkole.

Jeżeli przeprowadzacie się i musicie zmienić szkołę dziecka, trzeba na nowo przejść przez procedurę przyjęć do szkoły. Skontaktujcie się wtedy z nowymi władzami oświatowymi w celu uzyskania potrzebnych informacji, najlepiej przed przeprowadzką. Niektóre szkoły w nowej okolicy mogą być przepelnione.

Co należy mieć przy składaniu podania do szkoły?

- Dokumenty potwierdzające datę urodzenia dziecka (np. paszport)
- Dokument potwierdzający miejsce zamieszkania (np. rachunki za prąd, list o zasiłku na dziecko)
- Jeżeli nie jesteś rodzicem, dokument o tym, że sprawujesz opiekę nad dzieckiem
- Do szkół wyznaniowych dokument potwierdzający wiarę, zwykle jest to list od księdza i akt chrztu (dla szkół katolickich i anglikańskich)

Kiedy dowiesz się czy dziecko dostało się do wybranej szkoły?

Daty ogłoszenia przyjęć do szkół podstawowych różnią się w różnych regionach, więc termin należy sprawdzić w urzędzie władz lokalnych.

Odwołanie się od decyzji szkoły

Jeżeli twoje dziecko nie dostanie się do wybranej szkoły masz prawo odwołać się do niezależnego panelu rekrutacyjnego. O tym, jak wygląda proces odwołania, dowiesz się z listu wysłanego przez władze lokalne informującego o nie/przyjęciu dziecka. Będzie tam również termin, w jakim należy złożyć odwołanie. Jeżeli dziecko nie dostało się do szkoły na której ci zależy, skontaktuj się z lokalnymi władzami oświatowymi (LEA). Tam zostaniesz poinformowany o szkołach, które dysponują jeszcze wolnymi miejscami.

Kształcenie dziecka w domu (Homeschooling)

Jako rodzic, musisz zapewnić dziecku edukację od 5-ego roku życia. Większość rodziców posyła dzieci do szkoły, ale jako opiekun masz prawo do kształcenia dziecka w domu (homeschooling). Nauka musi być właściwa dla wieku oraz możliwości dziecka. Jako rodzic, nie musisz mieć pozwolenia od władz lokalnych, ale mają one prawo poprosić rodziców o dowody, że kształcenie, które oferują jest adekwatne do potrzeb dziecka. Należy pamiętać, że nauczanie w domu wymaga od rodziców sporego poświęcenia. Więcej informacji o twoich prawach i obowiązkach znajdziesz na: www.homeeducation.co.uk

ROZPOCZĘCIE SZKOŁY

Zanim dziecko rozpocznie szkołę musisz zasięgnąć pewnych praktycznych informacji, np. o tym jak dostać się do szkoły, w co dziecko powinno być wyposażone i kiedy rozpoczynają się zajęcia. Warto też pomyśleć o przygotowaniu dziecka na ten duży krok, jakim jest rozpoczęcie szkoły.

Terminy ferii i daty semestralne

Dla szkół środowiskowych (community) daty semestralne i terminy ferii i są narzucane przez oświatowe władze lokalne, choć szkoły mają prawo do ustanowienia dodatkowo kilku dni wolnych na cele szkoleń nauczycieli (tzw. INSET days). Daty te ogłaszane są przez szkołę i dostępne na stronie internetowej władz lokalnych. W innych szkołach daty są ustalane przez zarząd szkoły i należy kontaktować się ze szkołą w celu zasięgnięcia informacji. Szkoły prywatne same decydują o terminach ferii i dat semestralnych.

Mundurki

W większości szkół w Anglii dzieci noszą mundurki. Mogą one być proste (biała koszulka i ciemne spodnie lub spódnica) lub składać się z bardziej specyficznych części garderoby. To zarząd szkoły decyduje o charakterze ubioru a dyrekcja i personel szkolny są odpowiedzialni za dopilnowanie, aby wymóg noszenia mundurków był przestrzegany przez uczniów. Kodeks ubioru dotyczy nie tylko mundurka, ale i np. dozwolonej biżuterii czy fryzury. Mundurek obejmuje też strój na WF, najczęściej podkoszulek, krótkie spodenki oraz tenisówki.

Nie powinien on być na tyle kosztowny, aby jego cena uniemożliwiała rodzicom wysłanie dziecka do wybranej szkoły. Zarząd musi skonsultować z rodzicami zmiany w regulaminowym ubiorze szkolnym. W Anglii niektóre lokalne władze oświatowe wspierają finansowo potrzebujące rodziny w zakupie stroju szkolnego. Mundurek do wielu szkół można zakupić w centrach handlowych raczej niż w specjalnych sklepach.

Inne wyposażenie

Materiał szkolny jak podręczniki, zeszyty, ołówki, materiały na plastykę czy prace techniczne, fotokopie, itp. są zwykle zapewniane przez szkołę i są przez nią opłacane. Dzieci mogą zabierać własne piórniki. Uczniowie nie zabierają ze sobą do domu podręczników lub zeszytów, chyba że używane są one do pracy domowej.

Droga do szkoły

Najzdrowszym i najtańszym sposobem dostania się do szkoły jest spacer. Większość dzieci chodzi do szkół znajdujących się blisko domu. W innym przypadku dzieci używają komunikacji miejskiej lub specjalnego transportu zapewnianego przez LEA.

W Londynie dzieci i młodzież poniżej 16 roku życia mogą podróżować za darmo autobusami i tramwajami oraz za opłatą ulgową metrem, DLR oraz koleją naziemną (London Overground), jeżeli mają kartę Oyster ze zdjęciem. Poza Londynem mogą mieć darmowy transport, jeżeli szkoła, do której muszą uczęszczać mieści się dalej niż 'ustawowy dystans spacerowy' od domu (dwie angielskie mile do 8 roku życia, trzy angielskie mile dla dzieci powyżej 8 roku życia). Na obszarach wiejskich lub bardziej oddalonych od miasta do szkoły może dowozić specjalny autobus szkolny.

Pierwszy dzień szkoły - pokonanie strachu

Rozpoczęcie szkoły może być trudne, a czasami wręcz traumatyczne; może to być dzień w którym po raz pierwszy opuszczają rodziców, aby cały dzień spędzić z obcymi. W naszych badaniach **Polish Children in London Primary Schools** (Polskie Dzieci w Londyńskich Szkołach Podstawowych), przekonaliśmy się, że jest to szczególnie trudne dla dzieci niemówiących dobrze po angielsku. Niektóre polskie dzieci rozpoczynające szkołę w Anglii chodziły do szkoły w Polsce i mają już doświadczenie szkolne, ale może ono być bardzo odmienne. Dla młodszych, może to być pierwsze spotkanie ze szkołą. Niektórzy nauczyciele i rodzice zauważyli, że najtrudniej jest dzieciom w wieku 6 - 7 lat, które w Polsce nie chodziły do szkoły a w Anglii trafiają do 2 lub 3 klasy.

W ciągu pierwszych dni dziecko może być przytłoczone nowymi wrażeniami i będzie potrzebowało czasu na oswojenie się. Nie wpytuj ich jak minął dzień w szkole, pozwól im opowiedzieć to, co chcą i daj im czas na zrelaksowanie się. Dzieciom, które nie potrafią mówić po angielsku może zająć kilka tygodni a nawet miesięcy, aby zaczęły rozmawiać w tym języku. Jeżeli masz jakiegokolwiek obawy nie wahaj się i od razu zwróć się do nauczyciela.

Jest wiele praktycznych rzeczy, które możesz zrobić, aby przygotować dziecko do pierwszego dnia szkoły. Oczywiście, będą one zależne od wieku dziecka oraz od tego ile już przebywaliście w Wielkiej Brytanii przed rozpoczęciem szkoły przez dziecko.

Dla wszystkich dzieci, niezależnie od poziomu angielskiego, następujące rzeczy mogą przyspieszyć adaptację w szkole:

- Odwiedź szkołę, aby dziecko poznało budynek szkolny i okolicę
- Zaangażuj dziecko w wybór tornistra czy mundurka, (ale pamiętaj że presja rówieśników w kwestiach doboru torby czy stroju szkolnego może być silna)
- Postaraj się zapoznać z innymi dziećmi oraz rodzicami, którzy uczęszczają do tej samej szkoły
- Wytlumacz im, dokąd idą, co będą tam robić, jak długo tam będą i podkreślaj te kwestie, które mogą być dla nich przyjemnością
- Upewnij się, że dziecko potrafi samo wykonywać proste zadania, takie jak zakładanie butów czy zapinanie guzików
- Przyzwyczajaj dziecko do używania ołówka, kredek, nożyczek itp.
- Bawcie się w zabawy, w których dziecko musi mówić przed innymi, zajmuj je rysowaniem, aby przyzwyczało się do spokojnego siedzenia przez jakiś czas
- Poinformuj szkołę o ewentualnych kłopotach/obawach dziecka oraz jego szczególnych potrzebach, jeśli takie istnieją

Jeżeli dziecko nie mówi po angielsku, dodatkowo możesz:

- Nauczyć je podstawowych wyrażen jak: 'jestem głodny', 'chce mi się pić', 'muszę iść do toalety'
- Przyzwyczajaj je do słuchania języka angielskiego, na przykład poprzez oglądanie programów dziecięcych, słuchanie radia i mówienie do nich po angielsku
- Śpiewaj z nimi po angielsku jeśli jesteś w stanie, graj w gry wymagające użycia angielskich zwrotów
- Jeżeli sam nie mówisz dobrze po angielsku, ucz się wraz z dzieckiem

Starszym dzieciom, które już uczęszczały do szkoły w Polsce warto wytłumaczyć, czym różni się szkoła angielska od polskiej. Na przykład wyjaśnij im:

- Czym różni się rutyna szkolna i różnicę w długości dnia szkolnego
- Że szkoły w Wielkiej Brytanii są wielokulturowe i jest tam duże zróżnicowanie etniczne, narodowe oraz religijne

Obecność

W Anglii obecność jest ściśle monitorowana. Jeżeli dziecko jest chore i musi zostać w domu, musisz powiadomić szkołę (najczęściej robi się to telefonicznie) na początku dnia. Wyjazdy, wakacje w trakcie roku szkolnego zazwyczaj nie są akceptowane. Szkoły (według ich uznania) mogą zezwolić na nieobecność do 10 dni w roku, jeżeli uznają że edukacja dziecka na tym nie ucierpi.

Co dzieci robią w szkole

W szkole podstawowej klasy liczą około 30 dzieci. Mają one jednego nauczyciela, który spędza z nimi większość dnia i prowadzi większość zajęć. Te dzieci, które mają potrzeby specjalne lub dopiero uczą się języka angielskiego, mogą otrzymać dodatkowe wsparcie od szkoły. W klasie zerowej zawsze jest nauczyciel wspomagający, często będzie on też obecny w starszych klasach, w zależności od potrzeby. W pierwszych latach szkolnych nauka jest mniej formalna niż w Polsce i dzieci spędzają część czasu siedząc na dywanie (np. w czasie czytania opowiadań, bajek) lub bawiąc się. Najczęściej dzieci siedzą wokół małych stolików, a nie w ławkach. W Wielkiej Brytanii dzieci nie dostają planu lekcji jak w Polsce, ale ty jako rodzic, możesz o taki poprosić.

Dzień szkolny

Poniżej opisany jest typowy dzień w angielskiej szkole podstawowej. Jest to tylko przykładowy rozkład godzin i zajęć, mogą one się różnić w poszczególnych szkołach i zmieniać z tygodnia na tydzień. Dokładniejsze informacje otrzymasz w szkole, zwłaszcza co do godziny rozpoczęcia i zakończenia dnia.

8.50	Przybycie - dzieci ustawiają się w rzędzie i wchodzą z placu zabaw/boiska do budynku szkolnego
9.00	Sprawdzenie listy obecności
9.10	Apel (klasa lub cała szkoła)
9.30	Lekcje
10.15	Przerwa - zabawa na placu zabaw/boisku. Rozdawane jest darmowe mleko/owoce w młodszych klasach.
10.30	Lekcje
12.00	Lunch
12.45	Lekcje
2.00	Przerwa
2.15	Lekcje
3.30	Koniec dnia

Apel poranny

Wszystkie szkoły państwowe są zobowiązane wychowywać dzieci w szeroko rozumianym etosie chrześcijańskim. W szkołach religijnych będzie on zgodny z określonym wyznaniem tych szkół natomiast w szkołach środowiskowych nacisk może być położony na bardziej ogólne zagadnienia etyki raczej niż na wymiar religijny. Rodzice mają prawo nieposyłania dziecka na apel poranny jeżeli ich wyznanie jest inne niż wyznanie szkoły.

Pora obiadowa

W stołówce codziennie serwowany jest ciepły posiłek (w niektórych szkołach stołówka to sala która może służyć jako sala gimnastyczna w innych porach dnia). Obiady są płatne ale niektóre rodziny (otrzymujące pewne zasiłki) są zwolnione z opłat. W tym celu należy złożyć podanie o bezpłatne posiłki (free school meals) do lokalnych władz oświatowych lub w szkole. Dzieci mogą również przynosić swój własny lunch (packed lunch) i mogą go spożywać w przeznaczonym do tego miejscu w szkolnej stołówce. Jeżeli dajesz dziecku lunch, musisz zadbać aby był on zdrowy i nie zawierał słodkich napojów i słodczy.

Przerwy

W czasie przerw dzieci zwykle są podzielone na młodsze (infants) i starsze (juniors) co oznacza, że tylko przez krótki okres obie grupy będą przebywały razem na boisku. W celu zapewnienia bezpieczeństwa dzieci w czasie przerw, na boisku zawsze obecni są nauczyciele lub inny personel szkolny. W czasie przerwy porannej młodsze dzieci (infants) otrzymują owoce.

Starsze dzieci mogą mieć krótsze przerwy lub ich mniej i bardziej formalny styl lekcji.

Przykład tygodniowego rozkładu zajęć klasy 5 w szkole wyznaniowej (semestr I).

	9.10-9.20	9.20-10.00	10.00-11.05	11.05-11.25	11.25-12.30	12.30-12.45	12.45-13.45	13.45-15.30		
P	L I S T A O B E C N O S C I	Apel	Angielski	P R Z E R W A	Matematyka	Ortografia-test	P R Z E R W A O B I A D O W A	Matematyka	Nauki Ścisłe	Czytanie kierunkowe
W		Apel	WF		Język Obcy	Tabliczka mnożenia - test		Wychowanie obywatelskie/ Pisanie ręczne/ Rozumienie tekstu	Angielski	
S		Apel	Matematyka		Informatyka	Czytanie kierunkowe		Angielski	Chór/ Czytanie kierunkowe	
Cz		Śpiew	Matematyka		Geografia	Angielski / Pisanie (poszerzone)		Angielski / Pisanie (poszerzone)	Religioznastwo	
Pt		Kaplica	Czytanie kierunkowe / Czas wolny		WT	Matematyka		Matematyka	Biblioteka/ Czytanie kierunkowe	

Krajowy Program Nauczania/Podstawa Programowa (National Curriculum)

Dzieci uczą się według krajowego programu nauczania (National Curriculum), który wyznacza czego dziecko będzie się uczyć w kluczowych etapach (key stages) nauki. Wszystkie dzieci od 5 do 16 roku życia muszą być uczone według krajowego programu nauczania jeżeli uczęszczają do szkoły państwowej (w tym wyznaniowych). Dzieci z potrzebami specjalnymi mogą iść indywidualnym tokiem nauczania.

Przedmioty krajowego programu nauczania

Obowiązkowe przedmioty krajowego programu szkolnego są takie same dla etapów 1 i 2 (key stage 1 i key stage 2):

- angielski (umiejętność czytania i pisania)
 - matematyka (nauka liczenia)
 - nauki ścisłe
 - wychowanie techniczne
 - informatyka
 - historia
 - geografia
 - plastyka
 - muzyka
 - WF
- literacy**
numeracy
science
Design and Technology
Information and Communication Technology (ICT)
history
geography
art and design
music
Physical Education (PE)

Szkoły mają obowiązek nauczania o religii, ale rodzice mają prawo zwolnić dzieci z tych lekcji. Program nauczania religijnego zwykle obejmuje naukę o różnych formach wiary (religioznawstwo), szkoły wyznaniowe mogą jednak skupić się na swoim wyznaniu. Szkoły mają również za zadanie uczyć edukacji społecznej, osobistej i zdrowotnej, wychowania obywatelskiego i przynajmniej jednego języka obcego. Te przedmioty mogą być nauczane w ramach innych przedmiotów programowych lub kilka z nich może być zawartych razem pod jedną nazwą.

Etapy krajowego programu nauczania (Key Stages)

Szkoła podstawowa obejmuje dwa pierwsze etapy programu. Dzieci rozwijają się w różnym tempie, ale poziomy na poszczególnych etapach pomogą ci ocenić postępy dziecka w porównaniu ze wskaźnikami poziomu rówieśników według miar ustanowionych przez rząd. Na przykład na końcu pierwszego etapu (Key Stage 1) dziecko powinno osiągnąć poziom 2, a na końcu drugiego etapu (Key Stage 2) poziom 4. Szkoła wyśle wam raport opisujący poziom dziecka (który osiągnęło w formalnych testach), w odniesieniu do etapów narodowego programu nauczania.

Poziomy jakie oczekuje się, że dzieci osiągną odpowiednio do wieku:

Klasa	Etap nauki	Wiek	Przewidywany poziom dla danego etapu
Przedszkole i Zerówka	Etap podstawowy	3-5	
Klasa 1	Etap 2	5-6	1a/2c
Klasa 2		6-7	2b
Klasa 3		7-8	2a/3c
Klasa 4		8-9	3b
Klasa 5		9-10	3a/4c
Klasa 6		10-11	4b
Klasy 7-9	Etap 3	11-14	
Klasy 10-11	Etap 4	14-16	
Klasy 12-13	Etap 5	16-18	

W skali od 1c do 4a (1c > 1b > 1a > 2c ...etc...) gdzie 1c jest wartością najniższą.

Ocena nauczycieli

Nauczyciel będzie regularnie oceniał postępy dziecka w każdym przedmiocie. Pod koniec każdego etapu (Key Stage 1, 2 i 3) przeprowadza się formalną ocenę postępów dziecka (poprzez testy) i wskazuje, który poziom najlepiej charakteryzuje postępy dziecka w poszczególnych przedmiotach.

Praca domowa

Inaczej niż w Polsce, uczniowie w Anglii dostają zróżnicowaną pracę domową, zależnie od zdolności i poziomu który osiągnęli. Praca domowa ma być dopasowana do indywidualnego poziomu dziecka. Nie we wszystkich szkołach podstawowych jest zadawana praca domowa, szczególnie w nauczaniu początkowym. Poszczególne szkoły posiadają własne strategie zadawania prac domowych.

Jej ilość różni się pomiędzy szkołami, ale zazwyczaj uczniowie mają zadawane mniej niż w szkołach w Polsce. W większości szkół podstawowych dzieci dostają pracę domową dwa razy w tygodniu, raz z angielskiego i raz z matematyki. Oczekuje się też od dzieci że będą czytać na głos rodzicom/opiekunom

około 20 minut dziennie. Co tydzień dostają listę nowych słów (spelling), które mają się nauczyć pisać i są z nich testowane w następnym tygodniu.

Oto normy ilości czasu, sugerowane przez rząd angielski, jaki dzieci powinny poświęcić na pracę domową w szkole podstawowej:

- klasa 1 i 2 : 1 godzina tygodniowo
- klasa 3 i 4: 1,5 godziny tygodniowo
- klasa 5 i 6: 30 min dziennie

W szkole średniej:

- klasa 7 i 8: 45 do 90 min dziennie
- klasa 9 : 1 do 2 godzin dziennie
- klasy 10 i 11: 1,5 do 2,5 godzin dziennie

Program nauki czytania

W Wielkiej Brytanii dzieci uczą się czytać poprzez specjalne programy (reading schemes); przynoszą do domu książki o różnych poziomach, które powinny czytać wraz z rodzicami (młodsze dzieci) lub same (w przypadku starszych dzieci). Dzieci nie dostają spisu lektur, które muszą przeczytać w danym roku, tak jak jest to w Polsce.

Pomoc dzieciom ze szczególnymi potrzebami

Angielski jako język dla obcokrajowców (EAL)

Dzieci, które trafiają do szkoły z nikłą znajomością języka angielskiego, lub, które nie znają go zupełnie, będą potrzebowały wsparcia ze strony szkoły. Takie wsparcie ma zróżnicowaną formę w poszczególnych szkołach ale zwykle dzieci są zabierane z lekcji na pewną część dnia i pracują w małych grupach z nauczycielem wspierającym lub specjalistą językowym. W trakcie lekcji nauczyciele i inny personel dysponują pomocami naukowymi dla tego celu (np. książki dwujęzyczne). Ta pomoc nadzorowana jest przez członka personelu szkolnego desygnowanego jako koordynator osiągnięć mniejszości etnicznych (EMA coordinator). Wybierając szkołę dla swojego dziecka, dowiedz się jakie wsparcie językowe dla świeżo przybyłych uczniów oferuje szkoła. Więcej informacji znajdziesz w naszym raporcie z badań na: http://www.mdx.ac.uk/Assets/Polish_Pupils_in_Lon.pdf

Specjalne potrzeby edukacyjne (SEN)

Dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi to dzieci, które mają trudności z uczeniem się lub określoną niepełnosprawność i przez to trudniej przyswajają informacje niż inne dzieci w tym samym wieku. Potrzebują one dodatkowego wsparcia lub innych form nauczania niż dzieci bez potrzeb specjalnych. Dodatkowej pomocy mogą potrzebować z powodu wielorakich potrzeb: problemów rozumienia, przetwarzania procesów myślowych, problemów sensorycznych czy ułomności fizycznej. Mogą mieć problemy natury psychicznej, zachowania wśród innych albo trudności wymowy.

Szkoły mają osobę odpowiadającą za nauczanie specjalne - Special Educational Needs Coordinator (SENCO) - która to, wraz z nauczycielem, decyduje o tym, które dzieci potrzebują specjalistycznego wsparcia. Ty jako rodzic wiesz najlepiej czego potrzebuje twoje dziecko i możesz mieć obawy o kwestie, które nie zostały zidentyfikowane przez szkołę. W takiej sytuacji należy przedyskutować ewentualne powody twojego niepokoju z nauczycielem klasowym lub SENCO. Niektóre dzieci mają tylko przejściowe problemy, które można łatwo rozwiązać poprzez dodatkową pomoc doraźną. Jeżeli jednak twoje dziecko potrzebuje stałego wsparcia, może ono odbyć formalny test, którego wynikiem może być orzeczenie o potrzebach specjalnych; orzeczenie to wyszczególnia pomoc do jakiej dziecko jest uprawnione. Więcej informacji znajdziesz na:

www.teachernet.gov.uk

Dzieci szczególnie uzdolnione

Dzieci, które zostały zdiagnozowane jako te, które mają szczególne zdolności rozwoju (lub potencjał takiego rozwoju) i znacznie wyprzedzają swoich rówieśników w określonej dziedzinie, mogą dostać dodatkowe wsparcie poprzez program 'młodych talentów' (The Gifted and Talented Programme). Program obejmuje szczególne zdolności w jednym lub więcej przedmiotach akademickich lub talent w dziedzinach takich jak sztuka, sport, muzyka, teatr. Szkoły klasyfikują dzieci na podstawie wyników w nauce, jakości ich pracy oraz opinii nauczycieli i rodziców. Jeżeli uważasz, że twoje dziecko jest szczególnie uzdolnione lub utalentowane, powinieneś w pierwszej kolejności przedyskutować to z nauczycielem lub dyrektorem. Dzieci, które klasyfikowane są jako uzdolnione lub utalentowane będą otrzymywać bardziej wymagające zadania oraz dodatkowe nauczanie.

Dyscyplina

Szkoła twojego dziecka powinna mieć pisemne zarządzenie wyszczególniające standardy zachowania jakie oczekuje od swoich uczniów. Dokument ten opisuje, co powinna zrobić szkoła, jeśli zachowanie dziecka jest poniżej wyszczególnionych norm, do których ma się ono stosować. Szkoły mają ustawowe prawo do narzucenia określonych sankcji, jeżeli zachowanie ucznia jest nieodpowiednie. Sankcje te mogą obejmować reprimendę, list do opiekunów, usunięcie z grupy lub klasy lub konfiskatę przedmiotu należącego do ucznia, jeśli nie jest on dozwolony (np. telefon komórkowy).

Nauczycielom nie wolno karać dzieci fizycznie, ale wolno im fizycznie powstrzymać ucznia, jeśli uznają że jest to potrzebne w celu uniknięcia obrażeń fizycznych, niszczenia mienia bądź też spowodowania poważnych zakłóceń.

W poważnych przypadkach, zwykle gdy dochodzi do nagminnego łamania praw szkoły przez ucznia, może on zostać zawieszony na jakiś czas lub usunięty ze szkoły. Decyzję usunięcia podejmuje dyrektor, ale musi być ona rozpatrzona przez zarząd szkoły i rodzic ma prawo do odwołania. Lokalne władze oświatowe muszą znaleźć alternatywną formę edukacji dla dziecka, w szkole bądź gdzieś indziej, ale niektóre dzieci mogą pozostać bez miejsca w szkole przez znaczny okres czasu, dopóki nie znajdzie się instytucja, która jest chętna je przyjąć.

Różnorodność

Większość szkół, szczególnie w większych miastach, jest bardzo zróżnicowana pod względem etniczności, religii i narodowości swoich uczniów. Dyskryminacja na podstawie rasy lub etniczności jest wbrew prawu i szkoły mają ustawowy obowiązek promowania równości oraz jedności społecznej. Szkoły mogą uznawać i doceniać różnorodność przez np. obchodzenie świąt różnych wyznań, organizowanie festiwali kulturowych lub przez posiadanie wielojęzycznych pomocy naukowych. Jednakże, dzieci pochodzące z grup mniejszości sporadycznie odczuwają negatywne konsekwencje uprzedzeń. Ponadto, nasze badania wykazały, że wielu uczniów z Polski oraz ich rodziców nie jest przyzwyczajonych do takiej różnorodności kultur i że może to prowadzić do nieporozumień. Z drugiej strony, z naszych badań wynikało też, że niektóre polskie dzieci doświadczyły dokuczania im (bullying); na przykład były wyzywane. Szkoły niejednokrotnie podkreślają, że polskie dzieci wzbogacają wielokulturowy charakter życia szkolnego.

Wspieranie dziecka

Twoje wsparcie jest niezmiernie istotne dla postępów szkolnych dziecka. Możesz je wspierać na wiele sposobów, np. czytając z nim, pomagając w pracy domowej lub spędzając z nim czas i ucząc nowych rzeczy. Najważniejsze jest, aby opiekun pokazywał zainteresowanie postęпами szkolnymi oraz sam dawał dobry przykład. Możesz sam/a czytać książki i angażować się w zajęcia, którymi chcesz, aby dziecko było również zainteresowane. Znajdź czas na rozmowę z dzieckiem w ciągu dnia, np. w czasie wspólnych posiłków.

Zebrania dla rodziców

Zebrania dla rodziców odgrywają ważną rolę w procesie zdobywania na bieżąco informacji o postępach dziecka. W trakcie spotkania możesz osobiście porozmawiać z nauczycielem (zwykle spotkanie trwa około 10 minut), omówić jak dziecko radzi sobie w szkole i zdecydować jak najlepiej współpracować, aby dalej wspierać jego rozwój i osiągnięcia naukowe. Raport o postępach dziecka, (zwykle przygotowywany raz w roku, w lipcu) pomoże ci zidentyfikować kwestie wartę przedyskutowania z nauczycielem. Raport będzie zawierał informacje na temat postępów dziecka oraz osiągniętych rezultatów w nauczanych przedmiotach, wraz ze szczegółami na temat obecności, zachowania i, jeśli stosowne, potrzeb specjalnych dziecka.

Oprócz tych formalnych zebrań, w razie obaw co do postępów dziecka można indywidualnie umówić się z nauczycielem, aby z nim porozmawiać. Pamiętaj jednak o tym, że nauczyciele często, są bardzo zajęci, odpowiedzialni za liczne klasy i może być im trudno znaleźć czas. Być może w szkole twojego dziecka możliwa jest nieformalna rozmowa z nauczycielem np. przy odbieraniu dziecka ze szkoły. Niektóre nieporozumienia można czasami rozwiązać w ten właśnie sposób.

Jeżeli nie czujesz się pewnie mówiąc po angielsku, możesz zabrać znajomego, który pomoże ci w czasie zebrań lub spotkań. Nie jest najlepszym pomysłem prosić dziecko o pomoc, gdyż to o jego problemach mówisz i może zająć potrzeba przedyskutowania spraw bardziej delikatnych czy drażliwych. Obecnie w wielu szkołach jest polskojęzyczny personel; zarówno nauczyciele jak i asystenci, którzy są odpowiedzialni za wspieranie polskich dzieci w nauce. Mogą oni grać kluczową rolę we wspomaganie komunikacji nauczycieli z rodzicami.

Zaangażowanie w życie szkoły

Angielskie szkoły podstawowe, oprócz zachęcania rodziców do naukowego wsparcia ich własnych dzieci, oferują rodzicom wiele możliwości włączenia się w życie szkoły. Tego typu zaangażowanie rodziców często jest kluczowym elementem nauki i jest widziane jako bardzo ważna część całokształtu edukacji dziecka. Niektóre szkoły oferują rodzicom możliwość pomocy w klasie, w zajęciach pozaszkolnych, szkolnych imprezach lub przy wycieczkach. Bardzo pomocni mogą okazać się rodzice, którzy będą w stanie wesprzeć nowoprzybyłe dzieci z Polski w tłumaczeniu.

Komitet Rodzicielski (PTA)

Są to grupy, złożone z nauczycieli, rodziców oraz czasami innych osób powiązanych ze szkołą. Grupy te dają ci gamę możliwości zaangażowania się w życie szkoły i nie musi to zajmować wiele twojego czasu. Mogą one organizować zbieranie funduszy na szkołę, imprezy towarzyskie, które pomagają rodzicom poznać się nawzajem oraz spotkania informacyjne na temat kwestii edukacji szkolnej. Zapytaj nauczyciela twojego dziecka lub innych rodziców, aby dowiedzieć się jak możesz zaangażować się w lokalnym Komitecie Rodzicielskim (PTA).

Dyrekcja

Wszystkie szkoły w Anglii są administrowane przez zarząd (governing body), który współpracuje z dyrektorem oraz zespołem wyższych menadżerów. Niektórzy członkowie zarządu szkolnego są bezpośrednio wybierani przez rodziców. Rodzice, którzy są członkami zarządu szkolnego, organizują spotkania w szkole, aby poinformować innych rodziców o ważnych kwestiach dotyczących szkoły i edukacji. Ty, jako rodzic, również możesz starać się o miejsce w szkolnym zarządzie.

Kluby pozaszkolne, kluby śniadaniowe i półkolonie

Szkoły mogą oferować zajęcia pozaszkolne takie jak sport, muzyka, kółka zainteresowań lub nauka języków obcych. O dostępną ofertę należy zapytać w szkole. Szkoły, we współpracy z lokalnymi władzami mogą również oferować rodzicom opiekę nad dziećmi (rodzaj świetlicy) w godzinach pozaszkolnych.

Może to być szczególnie przydatne jeżeli pracujesz. Kluby mogą mieć formę: klubu porannego ze śniadaniem (w godzinach 8-9, zapewniane jest pożywne śniadanie), klubu pozaszkolnego (po godzinie 15.30) półkolonii (w trakcie okresu feryjnego/wakacyjnego). Opłaty za zajęcia organizowane przez szkołę lub instytucje poddane inspekcji Ofsted, mogą być częściowo zrefundowane przez Childcare Tax Credit poprzez urząd skarbowy, w zależności od twoich dochodów.

Transfer do szkoły średniej

Wybór miejsca oraz proces składania podania do szkoły średniej może być bardziej skomplikowany niż do szkoły podstawowej. Jest więcej rodzajów szkół, niektóre z nich to szkoły o określonym profilu (np. sportowym czy technologicznym), niektóre to szkoły koedukacyjne lub tylko dla dziewcząt/chłopców. Rywalizacja o miejsca w niektórych szkołach może być bardzo duża.

Tak jak do szkół podstawowych, przyjęcia do szkół państwowych są nadzorowane przez oświatowe władze lokalne (LEA). Ostatecznym terminem składania podań jest październikowa data (może ona się różnić w poszczególnych dzielnicach), kiedy twoje dziecko jest w szóstej klasie. Listy informujące o nie/przyjęciu wysyłane są w marcu następnego roku. O wyborze szkoły średniej warto zacząć myśleć już kiedy twoje dziecko jest w 5-tej klasie.

Różne szkoły mają różne systemy przyjęć. Szkoły nieselektywne (comprehensive) przyjmują kandydatów na takich samych zasadach jak szkoły podstawowe, ale oświatowe władze lokalne (LEA) mogą stosować inne strategie, które zapewniają równowagę zróżnicowanych zdolności wśród uczniów. Niektóre stosują system loterii. W regionach gdzie przyjęcie do szkół państwowych oparte jest na selekcji, dzieci muszą przystąpić do egzaminu, znanego jako '11+' i to on decyduje czy dzieci trafią do selektywnej (Grammar School - o profilu akademickim) szkoły średniej czy nieselektywnej szkoły ('comprehensive' lub 'secondary modern'). Niektóre szkoły prywatne również mają egzaminy wstępne.

Tak jak przy wyborze szkoły podstawowej, powinieneś zaczerpnąć jak najwięcej informacji z różnych źródeł przed podjęciem decyzji. Szkoła najbardziej odpowiadająca twojemu dziecku nie musi być szkołą z najwyższymi wynikami testów lub najlepszym raportem z inspekcji Ofsted; ważniejsze jest, aby dowiedzieć się co naprawdę dzieje się w szkole. Oświatowe władze lokalne w twojej dzielnicy mogą urządzać spotkania informacyjne dające możliwość spotkania się z personelem szkół i zadania pytań. Warto też odwiedzić szkoły, które cię interesują i pamiętać o tych samych kwestiach, o których pisaliśmy w odniesieniu do szkół podstawowych.

Typy szkół średnich

Szkoły środowiskowe (community schools)

Szkoły ogólnokształcące - nieselektywne (comprehensive) nie dobierają kandydatów według ich zdolności/osiągniętego poziomu, przyjmują uczniów z okolicy i powinny odzwierciedlać przekrój społeczny sąsiedztwa. Szkoły nieselektywne reprezentują większość szkół środowiskowych. Mogą być koedukacyjne lub żeńskie/męskie.

Szkoły selektywne (Grammar) przyjmują dzieci na podstawie testu do którego przystępują w wieku 11 lat. Część oświatowych władz lokalnych (LEA) w Anglii ma częściowo lub w całości system selekcji i około 20% dzieci w tych rejonach otrzymuje miejsce w szkole Grammar.

Szkoły zawodowe (Secondary Modern) przyjmują dzieci które nie dostały miejsca w szkole selektywnej (Grammar) w regionach w których władze lokalne przeprowadzają selekcje. Mogą również nazywać się Comprehensive (nieselektywne), ale ich nabór będzie zniekształcony przez funkcjonujące tam szkoły Grammar.

Szkoły wyznaniowe

Szkoły prowadzone w podobny sposób do wyznaniowych szkół podstawowych. W ramach szkół wyznaniowych mogą być różne typy szkół - nieselektywne (comprehensive) jak i selektywne (grammar). Organizacje kościelne również inwestują w typ szkół zwany Akademiemi (Academies - patrz niżej)

Inne typy szkół państwowych

Szkoły powiernicze i założycielskie (Foundation i Trust schools) to szkoły które są opłacane z kasy państwowej ale których zarząd powierniczy zdecydował zrezygnować z kontroli władz lokalnych (LEA) kierując się wynikiem wyborów wśród rodziców. Zarząd tych szkół odpowiedzialny jest za ustanawianie swoich własnych kryteriów rekrutacji i mogą one selekcjonować kandydatów na podstawie testów umiejętności. Po wprowadzeniu ustawy w 2006, zapoczątkowano szkoły Trust które działają na takich samych zasadach jak szkoły Foundation.

Akademie (Academies) mają swojego patrona-sponsora o charakterze biznesowym, charytatywnym lub wyznaniowym który przekazuje 2 miliony funtów na koszty inwestycyjne szkoły. Reszta budżetu jest dotowana bezpośrednio przez Departament d/s Dzieci, Szkół i Rodzin (DCSF). Akademie są niezależne od władz oświatowych a patroni wyznaczają większość członków zarządu i decydują o profilu szkoły. Mają prawo selekcji 10% swoich uczniów na podstawie uzdolnień w dziedzinie w której specjalizują się.

Szkoły specjalistyczne/profilowane (Specialist Schools) zwykle są szkołami środowiskowymi i specjalizują się w jednym z przedmiotów krajowego programu nauczania. Muszą one mieć patrona który musi wnieść przynajmniej 50, 000 funtów do budżetu szkoły. Szkoły te otrzymują dodatkowe fundusze na każdego ucznia. Te szkoły również mają prawo selekcji 10% swoich uczniów na podstawie uzdolnień w dziedzinie w której specjalizują się.

Miejskie Instytuty Technologii (City Technology Colleges) to niezależnie zarządzane szkoły w rejonach miejskich które koncentrują się na przedmiotach ścisłych i zawodowych. Tak jak Akademie, mają swojego sponsora który wyznacza większość członków zarządu, który ustala zasady rekrutacji. Szkoły te nie selekcjonują uczniów na podstawie uzdolnień.

ZALĄCZNIK I - POMOCNE STRONY INTERNETOWE

Po Polsku

<http://www.london.polemb.net/index.php?document=13>

<http://londyn.gazeta.pl/londyn/3481800,85424,4529528.html>

http://dzieciak.co.uk/index.php?kat_id=21

<http://www.education-support.org.uk/polish/parents/>

Po Angielsku

DirectGov - UK Government website
www.direct.gov.uk

Teacher-net
<http://www.teachernet.gov.uk/>

Curriculum
<http://curriculum.qcda.gov.uk/>

International baccalaureate
<http://www.ibo.org/>

Independent schools
<http://www.schoolsearch.co.uk/>

League tables
http://news.bbc.co.uk/1/hi/education/league_tables/default.stm

Wales
<http://wales.gov.uk/topics/educationandskills>

Scotland
<http://www.scotland.gov.uk/Topics/Education>

Northern Ireland
<http://www.deni.gov.uk/>

ZAŁĄCZNIK II – SŁOWNIK UŻYTECZNYCH TERMINÓW

Academy - typ szkoły średniej

Admission criteria - kryteria wg jakich szkoła przyjmuje kandydatów

Advanced Level (A Level) - egzamin który jest odpowiednikiem polskiej matury

After-school clubs / activities - kółka zainteresowań, zajęcia pozalekcyjne

Appeal - odwołanie się od decyzji

Application deadline - termin składania podań

Art and Design - zajęcia plastyczne

Assessment - ocena postępów w nauce

Attendance - frekwencja

Boarding school - szkoła z internatem

Breakfast club - zajęcia poranne (ze śniadaniem)

Bullying - dokuczanie, znęcanie się, zastraszanie

Carpet session - nauka w grupie gdzie dzieci siedzą na dywanie

Catchment area - rejon szkoły (przy rejonizacji)

Community school - szkoła środowiskowa

Comprehensive school - szkoła przyjmująca wszystkie dzieci, bez względu na wyniki w nauce

Design and Technology (DT) - WT, prace techniczne

English as Additional Language - język angielski jako język dodatkowy (dla obcokrajowców)

Ethnic Minority Achievement (EMA) coordinator - koordynator osiągnięć mniejszości etnicznych

Faith school - szkoła wyznaniowa

Fundraising - zbieranie funduszy na określony cel

General Certificate of Education (GCSE) - egzamin zdawany w wieku lat 14/15

Geography - geografia

Gifted and Talented - dzieci szczególnie uzdolnione w danym kierunku

Governing Body - zarząd

Grammar School - szkoła selektywna, przyjmuje uczniów na podstawie testów akademickich

Half term holidays - tygodniowa przerwa śródsesemstralna (zwykle w październiku, lutym i maju)

Head lice - wszy

History - historia

Homework - praca domowa

Independent school - szkoła prywatna, płatna

Infant school - pierwszy etap szkoły podstawowej/nauczanie początkowe (klasy 0-2)

Information and Communication Technology (ICT) - zajęcia komputerowe, informatyka

Inset day - dzień szkoleniowy dla ciała pedagogicznego

Junior school - drugi etap szkoły podstawowej (klasy 3-6)

Key Stage - nauka w angielskiej szkole jest podzielona na 4 etapy (key stages) które kończą się egzaminami

LEA (Local Educational Authorities) - lokalne władze oświatowe

League tables - rankingi/tabele szkół

Learning difficulties - trudności w nauce

Literacy - język angielski, nauka czytania i pisania

Music - muzyka

National Curriculum – narodowy program nauczania / podstawa programowa

Numeracy - matematyka

Nursery class - oddział przedszkolny

Open day/evening - dzień otwarty, dzień lub wieczór, w którym potencjalni kandydaci mogą obejrzeć szkołę

Ofsted report - raport sporządzony po inspekcji szkoły

Parent evening - zebranie dla rodziców/opiekunów

Parent Teacher Association (PTA) - Komitet Rodzicielski

PE kit - strój na W-F

Physical Education (PE)- W-F

PSHE and Citizenship - zintegrowane zajęcia wychowania obywatelskiego oraz godziny wychowawczej

Playscheme - półkolonie

Playground - boisko, plac zabaw, miejsce gdzie dzieci odpoczywają podczas przerw

Primary School - szkoła podstawowa

Reception Class - klasa zerowa (dzieci rozpoczynają zerówkę w wieku lat 4)

SAT - egzaminy zdawane po kolejnych etapach nauczania (key stages)

School report - opisowa ocena postępów ucznia

Secondary school - szkoła średnia

SENCO - koordynator d/s specjalnych potrzeb edukacyjnych w szkole

Science - nauki ścisłe

Selective school - szkoła selektywna (może być państwowa - zwykle 'Grammar' lub prywatna)

Special Educational Needs (SEN) - specjalne potrzeby edukacyjne

Statement of special needs - orzeczenie o posiadaniu specjalnych potrzeb edukacyjnych (np o upośledzeniu umysłowym lub wybitnych uzdolnieniach, wiąże się to z dodatkowymi funduszami na edukację dziecka)

Support staff - personel wspierający

Teacher - nauczyciel

Teaching assistant - nauczyciel wspomagający

Term time - okres semestralny

Uniform - mundurek/ strój szkolny

POLSKIE DZIECI W LONDYŃSKICH SZKOŁACH PODSTAWOWYCH: WYZWANIA I SZANSE

Podsumowanie Raportu dla Rodziców

Rosemary Sales, Louise Ryan, Magdalena Lopez Rodriguez, Alessio D'Angelo

Wstąpienie Polski do Unii Europejskiej w 2004 roku przyniosło znaczny i w dużej mierze nieoczekiwany wzrost migracji do Wielkiej Brytanii. Wielu emigrantów przyjechało wraz z dziećmi, które rozpoczęły naukę w brytyjskich szkołach. Przyniosło to nowe możliwości, jak i wyzwania, zarówno dla placówek oświatowych, jak i dla uczniów i ich rodziców. Raporty w mediach często podkreślają trudności we włączaniu dużych grup nowoprzybyłych dzieci polskich emigrantów, ale ogólnie reakcja szkół oraz władz lokalnych jest pozytywna. Polskie dzieci na ogół są postrzegane jako dobrze przygotowane naukowo a ich rodzice jako oferujący wsparcie swoim dzieciom oraz nauczycielom. Szkoły podkreślają również że polskie dzieci wzbogacają różnorodność życia szkolnego.

Nie ma dokładnych danych ale z reguły, jak wynika z naszych badań, większość polskich dzieci radzi sobie w brytyjskich szkołach a rodzice są zadowoleni z ich postępów. Pomimo tego, mogą pojawiać się nieporozumienia pomiędzy szkołą a rodzicami, szczególnie we wczesnej fazie integracji dziecka. Wynikiem mogą być frustracje oraz rozczarowanie z obu stron, jednakże w większości sytuacji te problemy mogą być zredukowane poprzez rozpowszechnienie niezbędnych informacji wśród rodziców oraz personelu szkolnego. Mamy nadzieję że nasza broszura będzie w tym pomocna.

Informator jest odpowiedzią na potrzeby które wynikły z naszego projektu badawczego prowadzonego przez Middlesex University w 2008 roku. Badania miały na celu przekazanie informacji nauczycielom w brytyjskich szkołach na temat polskich dzieci oraz ich rodzin i tym sposobem pomoc w ich integracji. Badania były prowadzone na podstawie wywiadów z personelem szkolnym oraz rodzicami dzieci ze szkół podstawowych w Londynie. Poniżej znajduje się podsumowanie głównych kwestii raportu. Może on być w całości (w języku angielskim) pobrany z następujących stron internetowych:

www.esrcsocietytoday.ac.uk/ESRCInfoCentre/Minisites/polishpupils

www.mdx.ac.uk/sprc

1. Przeprowadzka do Wielkiej Brytanii

Jolanta nie chciała przeprowadzać się do Londynu ale jej mąż mieszkał tu już od roku i nie zamierzał wracać do Polski. Jej syn tęsknił za ojcem a ona uznała że nie jest w stanie utrzymać 'związku na odległość', więc albo musi dołączyć do niego w Londynie albo małżeństwo rozpadnie się.

Tak więc jej decyzja przyjazdu do Anglii nie była świadomym wyborem i w żaden sposób nie przygotowała się do przeprowadzki. Jola nie znała angielskiego i nic nie wiedziała o różnicach pomiędzy edukacją polską i angielską. Mimo że jej mąż był tu już jakiś czas, zupełnie, jak to ona określiła, 'nie siedział w temacie szkół i edukacji'. Kiedy przyjechała w maju, jej syn miał cztery lata i inna matka z Polski powiedziała jej, że w wieku 4 lat ma on obowiązek uczęszczania do szkoły. Znalezienie szkoły dla niego okazało się trudnym zadaniem.

Jej syn nigdy wcześniej nie chodził do szkoły lub przedszkola i zupełnie nie mówił po angielsku choć już bardzo dobrze wyrażał się po polsku. Początkowo był to dla niego ogromny szok. Teraz Jola mieszka w Londynie od 3 lat, czuje się tutaj zaadaptowana a jej syn radzi sobie bardzo dobrze w szkole.

Specyficzna forma nowej polskiej migracji do Wielkiej Brytanii postawiła przed dziećmi wyzwania, z którymi muszą się zmierzyć:

- W ciągu ostatnich kilku lat pojawił się nagły wzrost migracji i co za tym idzie, wzrost liczby polskich uczniów uczęszczających do brytyjskich szkół. Wiele polskich dzieci przybywa w trakcie roku szkolnego, co oznacza że nauczyciele muszą wdrożyć nowoprzybyłych uczniów w przerabiany materiał a w tym samym czasie pracować z resztą klasy.
- Wielu migrantów zakłada że ich pobyt w Wielkiej Brytanii będzie czasowy i dlatego nie czynią wystarczających przygotowań do przeprowadzki. Ani dzieci ani rodzice nie władają językiem angielskim i wiedzą niewiele o szkolnictwie brytyjskim. Dzieci zostają nagle umieszczone w nieznanym środowisku i nie rozumieją problemów z którymi się borykają. Te które choć trochę mówią po angielsku zwykle lepiej się integrują i robią szybsze postępy w nauce.
- Niektórzy rodzice pozostawiają otwartą opcję powrotu do Polski i powrotu dzieci do systemu polskiego szkolnictwa co pociąga za sobą np. konieczność zdawania egzaminów w Polsce. Wiele rodzin przedłuża wakacje w Polsce lub np kontynuuje wizyty lekarskie w Polsce. To obniża frekwencję szkolną dzieci a w Wielkiej Brytanii jest to ściśle monitorowane. Może to także zmniejszyć zaangażowanie w uzyskiwaniu wysokich wyników w nauce oraz motywację do nauki języka.
- Rodzice są nieświadomi różnic obu systemów szkolnictwa i mają tendencję do krytykowania Brytyjskiego systemu oświaty jako tego, który nie dostosowuje się do ich oczekiwań uformowanych na podstawie doświadczeń z Polski.
- Rodzice mogą nie wiedzieć że w Wielkiej Brytanii dzieci rozpoczynają naukę wcześniej niż w Polsce (w wieku 4 lub 5 lat) i to może być przyczyną opóźnień w zapisywaniu dzieci do szkół.
- Zapisanie dziecka do szkoły jest bardziej skomplikowane w Wielkiej Brytanii ponieważ kładzie się tutaj większy nacisk na 'rodzicielski wybór szkoły'. Jest wiele typów szkół (np katolickie) w obrębie systemu państwowego a szkoły są oceniane według rezultatów w testach ogólnokrajowych. Nie jest łatwo otrzymać miejsce w szkole uważanej za dobrą. Ten problem jest jeszcze większy dla nowoprzybyłych migrantów, którzy często zmieniają miejsce zamieszkania zanim znajdą stałą pracę.

2. Rozpoczęcie szkoły

Marta przyjechała wraz z dzieckiem aby dołączyć do męża który już tutaj mieszkał. Jej syn miał 4 lata kiedy rozpoczął szkołę i nie potrafił zupełnie mówić po angielsku. Przed pójściem do szkoły Marta nauczyła go wyrażenia 'gdzie jest toaleta?' ponieważ czuła że mógłby czuć się bardzo zakłopotany jeśli zdarzyłby mu się 'wypadek'. Była to jedyna forma przygotowań jaką Marta dokonała a w wywiadzie stwierdziła że 'myśleliśmy że jakoś tam sobie poradzi'.

Dopiero później Marta odkryła że jego pierwsze dni w szkole były niezmiernie traumatyczne. Był to dla niego pierwszy dzień w szkole (nigdy nie uczęszczał do przedszkola) i po raz pierwszy w życiu przeżył rozłąkę ze swoją rodziną. Nie rozumiał co do niego się mówi a wszystko wokół było obce. Marta podkreśliła że 'przez pierwszy miesiąc nic nie robił tylko obserwował, przyglądał się wszystkiemu bacznie ale nie powiedział słowa po angielsku'.

Zauważalna jest tendencja wśród rodziców do niedoceniań lub bycia nieświadomym problemów z jakimi borykają się ich dzieci w momencie rozpoczęcia szkoły w Wielkiej Brytanii. Mogą to być problemy natury emocjonalnej i praktycznej:

- Wczesne dni w nowym środowisku mogą być bardzo traumatyczne. Poprzez przeprowadzkę dzieci mogły stracić kontakt z wieloma znajomymi osobami, utracić swoje znajome miejsca i

muszą przystosować się do nowego, obcego języka. Często czują się przerażone i wyalienowane i, w pierwszej fazie, może im być trudno komunikować się z otoczeniem.

- Młodsze dzieci borykają się z problemem wcześniejszego wieku rozpoczynania nauki. Po przyjeździe do Wielkiej Brytanii siedmiolatek może być zapisany do trzeciej klasy, podczas gdy w Polsce nigdy nie uczęszczał do szkoły. Oprócz problemów językowych, ze względu na brak jakiegokolwiek doświadczenia szkolnego, może nie posiadać umiejętności, których oczekuje się od 7-latka w Wielkiej Brytanii (np czytanie i pisanie) oraz nie mieć żadnego doświadczenia związanego ze szkolną rutyną.
- W rzeczywistości uczenie się języka może zająć dłużej niż oczekiwaloby się od dzieci. Może minąć kilka tygodni, albo nawet miesięcy zanim poczują się one wystarczająco pewnie aby zacząć mówić po angielsku. Dzieci mogą nabyć umiejętność prostej komunikacji w języku angielskim bardzo szybko (angielski podwórkowy), ale osiąganie pełnej płynności trwa znacznie dłużej. Nie powinno zakładać się że młodsze dzieci 'asymilują' język; one też mogą potrzebować wsparcia zarówno ze strony nauczycieli jak i rodziców aby osiągnąć poziom języka który da im szansę postępów w nauce.
- Rodzice mogą być nieświadomi ilości materiałów oraz wysiłków jakie szkoły wkładają w pomoc w przystosowaniu się dzieci i w budowaniu ich poczucia przynależności. Szkoły stosują różnego rodzaju strategie, między innymi prace w małych grupach z nauczycielami wpierającymi czy pomoc asystentów w czasie lekcji w klasie . Używane są także różnorodne materiały edukacyjne typu pakiety językowe dla nowoprzybyłych uczniów czy dwujęzyczne książki.
- Proces diagnozy i orzekania specjalnych potrzeb edukacyjnych może być długotrwały, ponieważ nauczyciele często wiążą brak postępów w nauce z niezajomością języka. To z kolei może opóźnić organizowanie właściwego wsparcia.
- Z reguły londyńskie szkoły charakteryzują się dużo większą różnorodnością – w zakresie etniczności, religii czy narodowości – niż szkoły w Polsce. Jest to ogólnie postrzegane tutaj jako bardzo pozytywny aspekt szkół i jakiegokolwiek wyrażanie postaw rasistowskich jest z miejsca ukrócanie. Polskim dzieciom i ich rodzicom może brakować pozytywnego doświadczenia współzycia z innymi grupami.

3. Sprzeczne oczekiwania

Lucja ma córkę w piątej klasie oraz młodszego syna. Kiedy jej córka rozpoczęła szkołę Lucja była niezadowolona że nie otrzymywała żadnych informacji o jej postępach w nauce. Lucja stwierdziła w wywiadzie: 'Nie wiem co tutaj dzieci robią, nie mam pojęcia co dzieje się w szkole. To jest tragedia!'

Lucja nie była w stanie łatwo komunikować się z nauczycielką tak więc czekała do końca roku szkolnego kiedy mogła przyjść na zebranie i obejrzeć prace córki. Lucja twierdzi że czułaby się o wiele lepiej gdyby miała regularny kontakt z nauczycielką ale nie czuła się pewnie aby podejść i porozmawiać z nią o postępach dziecka.

Personel szkolny ogólnie uważa że kontakt z polskimi rodzicami jest zadowalający i wystarczający. Bariera językowa jest często problemem i szkoły korzystają z pomocy osób które mogą tłumaczyć dla rodziców nie znających angielskiego. Mimo stosowania tych zabiegów, nasze badania wykazały że oczekiwania rodziców wobec nauczycieli mogą się różnić. Dotyczyło to szczególnie, jak rodzice to określili, nieadekwatnej informacji o postępach ich dzieci. Był to problem z którego nauczyciele nie zdawali sobie sprawy.

- Szkoły w Wielkiej Brytanii, bardziej niż szkoły w Polsce, promują rodzicielskie zaangażowanie w życie szkoły ale za to kładą mniejszy nacisk na wsparcie dziecka w nauce przez opiekunów. Na co dzień rodzice otrzymują mniej szczegółowe informacje na temat przerabianego w szkole

materiału. Rodzice często wyrażali opinie że czuli się niedoinformowani o tym co ich dzieci powinny robić i jak radzą sobie w szkole.

- Dzieci, szczególnie w początkowym etapie nauczania szkolnego, dostają mniej pracy domowej i nie przynoszą zeszytów i podręczników. Zmniejsza to możliwość monitorowania naukowych postępów dziecka przez rodziców.
- Dzieci są grupowane (streamed) według umiejętności i zdolności od wczesnych klas szkoły podstawowej. Te w 'wyższych' (o wyższych umiejętnościach) grupach dostają bardziej wymagającą pracę domową co może oznaczać że dzieciom które zaklasyfikowano do 'niższych' grup może być trudno dogonić ich rówieśników.
- Frekwencja w Wielkiej Brytanii jest coraz ściślej monitorowana a częste lub przedłużane wakacje obniżają frekwencję dziecka i są przez szkołę zwalczane. Polscy rodzice mogą nie zdawać sobie z tego sprawy i może to być przyczyną nieporozumień.

4. Jak mogą pomóc rodzice?

Mimo trudności wyszczególnionych powyżej, na ogół personel szkolny wyrażał się pozytywnie o postawie i postępach polskich dzieci. Również większość rodziców była nimi usatysfakcjonowana. Szkoły często czynią znaczne wysiłki w celach integracji polskich dzieci i polepszenia komunikacji z rodzicami. Ty, jako opiekun, także możesz pomóc poprzez na przykład:

- Znalazienie informacji o brytyjskim systemie nauczania oraz o oczekiwaniach w stosunku do rodziców w zakresie stroju szkolnego, frekwencji i zadań domowych.
- Zwrócenie się do właściwej osoby (zwykle nauczyciela), aby dowiedzieć się o postępach dziecka oraz innych aspektach funkcjonowania szkoły. Jeśli pojawi się problem, może on być szybko rozwiązany poprzez nieformalny kontakt z personelem szkolnym ale jeśli rodzice nadal są niezadowoleni, mogą zwrócić się do dyrektora szkoły. Mówiący po polsku nauczyciele wspierający mogą pomóc w wyjaśnieniu rozmaitych kwestii, szczególnie jeśli język stanowi barierę w komunikacji.
- Uczestniczenie w spotkaniach i działalności szkoły, w tym w zebraniach dla rodziców i spotkaniach towarzyskich oraz zachęcanie innych polskich rodziców do angażowania się w życie szkoły.
- Pomoc nowym polskim rodzicom w integracji ze szkołą poprzez wyjaśnienie im jak funkcjonuje system angielski i, w miarę możliwości, poprzez pomoc w tłumaczeniu w sytuacjach tego wymagających.
- Czytanie wraz z dzieckiem, nawet jeśli rodzice sami nie znają języka angielskiego. Samo słuchanie kiedy dziecko czyta po angielsku może mu pomóc.
- Zachęcanie dzieci do nauki języka angielskiego w domu (poprzez programy komputerowe, telewizyjne czy czytanie angielskich książek/czasopism) jednocześnie dbając o podtrzymywanie znajomości języka polskiego.

